

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS**Pamatnostādnes par tādas pārtikas izmantošanu barībā, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam**

(2018/C 133/02)

1. NODAĻA**IEVADS****1.1. Pamatinformācija, mērķis un piemērošanas joma**

Komisija pieņēma pārtikas atkritumu mazināšanas rīcības plānu kā Paziņojuma par aprites ekonomiku ⁽¹⁾ sastāvdaļu. Viena no iniciatīvām, nekonkurējot ar pārtikas banku veidošanu ⁽²⁾, ir racionāli un drošā veidā, neapdraudot dzīvnieku un cilvēku veselību, izmantot dzīvnieku barībā tādas pārtikas uzturvielas ⁽³⁾, kas komerciālu apsvērumu, ražošanas problēmu vai konkrētu defektu dēļ vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam. Tādējādi šādas pārtikas izmantošana barībā nodrošina, ka šie materiāli netiek kompostēti, transformēti biogāzē vai iznīcināti, sadedzinot vai apglabājot poligonā. Pārtikas, dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu, barības un atkritumu nošķirums tieši ietekmē to, kādi tiesību akti reglamentē dažādos attiecīgo produktu veidus.

ES Pārtikas zudumu un pārtikas atkritumu platformas ⁽⁴⁾ ietvaros 2016. gada ceturtajā ceturksnī tika rīkotas apspriedes ar ieinteresētajām personām, lai noteiktu ar šo iniciatīvu saistītus problēmjaudājumus. Uzņēmēji norādīja uz šādiem būtiskiem vai nesamērīgiem apgrūtinājumiem, kuri varētu viņiem traucēt vai pat liegt iespēju piegādāt pārtiku, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, lai to varētu izmantot barībā:

- aspekti, kuri ietekmē spēju nodrošināt tādas pārtikas, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam un ko plānots izmantot barībā, atbilstību barības aprites tiesību aktiem, proti, prasībām attiecībā uz barības nekaitīgumu, un tie ir šādi: procedūru piemērošana, pamatojoties uz riska analīzes un kritisko kontrolpunktu noteikšanas (HACCP) principiem, īpašs marķējums, pārtikas, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, atsevišķa uzglabāšana un pārvadāšana,
- uzņēmuma divkārša reģistrācija – gan kā uzņēmējam, kas iesaistīts pārtikas aprītē, gan arī kā uzņēmējam, kas iesaistīts barības aprītē, – tādējādi pakļaujot uzņēmumu papildu pārbaudēm, ko veic vairākas kontroles iestādes (attiecībā uz pārtiku, dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem, barību, atkritumiem),
- vairākās dalībvalstīs – pienākums iesaistīties privātās labas ražošanas prakses sertifikācijas shēmās, lai barību varētu piegādāt barības nozarei, pat ja dalība šādās shēmās juridiski ir brīvprātīga,
- prasību saskaņotības trūkums dalībvalstīs attiecībā uz pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmēju reģistrāciju; dažās dalībvalstīs prasību reģistrēties kā barības aprītē iesaistītam uzņēmējam piemēro tikai tad, ja pārtiku, kas nav dzīvnieku izcelsmes pārtika un vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, kā dzīvnieku barību tieši piegādā lauksaimniekiem, savukārt citās dalībvalstīs visiem uzņēmējiem, kuri iesaistīti pārtikas aprītē un piegādā pārtiku, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam un tiks izmantota barībā, ir jāreģistrējas kā barības aprītē iesaistītiem uzņēmējiem.

Šo pamatnostādņu mērķis ir palīdzēt risināt minētos jautājumus saskaņā ar spēkā esošo tiesisko regulējumu. Tādēļ tajās netiek noteiktas nekādas jaunas tiesību normas, nedz arī tiek aptverti pilnīgi visi noteikumi šajā jomā. Jāatzīmē arī tas, ka šīs pamatnostādnes neskar Savienības tiesību aktu interpretāciju, ko sniedz Eiropas Savienības Tiesa.

⁽¹⁾ Noslēgt aprites loku – ES rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku, COM(2015) 614 final, 2.12.2015.

⁽²⁾ Sk. ES Pamatnostādnes par pārtikas ziedošanu:
http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/library/index_en.htm.

⁽³⁾ Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 178/2002 (OV L 31, 1.2.2002., 1. lpp.) 2. pantu termini “pārtika” un “pārtikas produkts” ir savstarpēji aizstājami.

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu_actions/eu-platform_en

Šo pamatnostādņu mērķis ir veicināt konkrētas pārtikas, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam un kas satur vai nesatur dzīvnieku izcelsmes produktus, izmantošanu barībā. Šīm pamatnostādnēm būtu jāpalīdz valsts un vietējām kompetentajām iestādēm un pārtikas aprītē iesaistītajiem uzņēmējiem piemērot attiecīgos Savienības tiesību aktus. Šis mērķis ir jāsasniedz:

- izskaidrojot tiesību aktus, ko piemēro atkarībā no konkrētā produkta klasifikācijas,
- uzlabojot juridisko skaidrību un
- sniedzot labākās prakses piemērus, kas atbilst spēkā esošajam Savienības tiesiskajam regulējumam, izvairoties no nevajadzīga administratīvā sloga.

Šo pamatnostādņu piemērošanas joma aptver:

- produktus, ko iegūst pārtikas ražošanas procesā (piegādā pārtikas ražotāji), kā arī
- pārtiku, kas iepakota vai bez taras ir laista tirgū (piegādā pārtikas vairumtirgotāji un mazumtirgotāji).

Šīs pamatnostādnes neattiecas uz to, kā barībā izmanto:

- pārtikas piedevas, fermentus un aromatizētājus, kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1331/2008 ⁽¹⁾,
- uztura bagātinātājus, kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2002/46/EK ⁽²⁾, un
- ēdināšanas uzņēmumu pārtikas atkritumus ⁽³⁾.

1.2. Juridiskās definīcijas

Vispārīgi noteikumi par pārtikas iekļaušanu barības aprītes ķēdē ir paredzēti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulās (EK) Nr. 178/2002 ⁽⁴⁾, (EK) Nr. 183/2005 ⁽⁵⁾ un (EK) Nr. 767/2009 ⁽⁶⁾, savukārt noteikumi par dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem, kas nav paredzēti cilvēku patēriņam, ir noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1069/2009 ⁽⁷⁾ (tālāk tekstā “Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regula”).

Šajā paziņojumā “pārtika, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam”, ir pārtika, kas saražota cilvēku patēriņam, pilnībā ievērojot Savienības pārtikas aprītes tiesību aktus, taču vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam.

Termins “pārtika” ir definēts Regulas (EK) Nr. 178/2002 2. pantā kā “jebkura apstrādāta, daļēji apstrādāta vai neapstrādāta viela vai produkts, kas paredzēts cilvēkiem uzturam vai ko saprātīgi paredzamos apstākļos cilvēki varētu lietot uzturā”.

Termins “pārtikas uzņēmums” ir definēts Regulas (EK) Nr. 178/2002 3. panta 2. punktā kā “jebkurš uzņēmums, kas nes peļņu vai ne, publisks vai privāts, kas saistīts ar jebkuru pārtikas ražošanas, pārstrādes un izplatīšanas posmu”.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Regula (EK) Nr. 1331/2008, ar ko nosaka vienotu atļauju piešķiršanas procedūru attiecībā uz pārtikas piedevām, fermentiem un aromatizētājiem (OV L 354, 31.12.2008., 1. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 10. jūnija Direktīva 2002/46/EK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz uztura bagātinātājiem (OV L 183, 12.7.2002., 51. lpp.).

⁽³⁾ Saskaņā ar Komisijas Regulu (ES) Nr. 142/2011 (OV L 54, 26.2.2011., 1. lpp.) “ēdināšanas uzņēmumu pārtikas atkritumi” ir visa pārpalikusī pārtika, ieskaitot izmantotu cepšanas eļļu, kas ir no restorāniem, sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem un virtuvēm, tostarp centralizētām virtuvēm un māsasimniecību virtuvēm.

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 28. janvāra Regula (EK) Nr. 178/2002, ar ko paredz pārtikas aprītes tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu (OV L 31, 1.2.2002., 1. lpp.).

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 12. janvāra Regula (EK) Nr. 183/2005, ar ko paredz barības higiēnas prasības (OV L 35, 8.2.2005., 1. lpp.).

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Regula (EK) Nr. 767/2009 par barības laišanu tirgū un lietošanu un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1831/2003 un atceļ Padomes Direktīvu 79/373/EEK, Komisijas Direktīvu 80/511/EEK, Padomes Direktīvas 82/471/EEK, 83/228/EEK, 93/74/EEK, 93/113/EK un 96/25/EK un Komisijas Lēmumu 2004/217/EK (OV L 229, 1.9.2009., 1. lpp.).

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 21. oktobra Regula (EK) Nr. 1069/2009, ar ko nosaka veselības aizsardzības noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem un atvasinātajiem produktiem, kuri nav paredzēti cilvēku patēriņam, un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1774/2002 (OV L 300, 14.11.2009., 1. lpp.).

Termins “uzņēmējs, kas iesaistīts pārtikas aprītē”, ir definēts Regulas (EK) Nr. 178/2002 3. panta 3. punktā kā “ikviena fiziska vai juridiska persona, kura atbildīga par to, lai tiktu nodrošināts, ka viņa/viņas kontrolē esošais pārtikas uzņēmums izpilda pārtikas aprites tiesību aktu prasības”.

Termins “barība” ir definēts Regulas (EK) Nr. 178/2002 3. panta 4. punktā kā “jebkura pārstrādāta, daļēji pārstrādāta vai nepārstrādāta viela vai produkts, tostarp piedevas, ko paredzēts izbarot dzīvniekiem”.

Termins “barības uzņēmums” ir definēts Regulas (EK) Nr. 178/2002 3. panta 5. punktā kā “jebkurš uzņēmums, kas nes peļņu vai ne, ir publisks vai privāts, kas saistīts ar jebkuru barības ražošanas, izgatavošanas, pārstrādes, uzglabāšanas, pārvadāšanas vai izplatīšanas operāciju, tostarp ar jebkuru ražotāju, kas ražo, pārstrādā vai uzglabā barību dzīvnieku barošanai savā saimniecībā”.

Termins “uzņēmējs, kas iesaistīts barības aprītē”, ir definēts Regulas (EK) Nr. 178/2002 3. panta 6. punktā kā “ikviena fiziska vai juridiska persona, kura atbildīga par to, lai tiktu nodrošināts, ka viņa/viņas kontrolē esošais barības uzņēmums izpilda barības aprites tiesību aktu prasības”.

Termins “uzņēmums” ir definēts Regulas (EK) Nr. 183/2005 3. panta d) punktā kā “barības nozares uzņēmuma jebkura daļa” un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 852/2004 ⁽¹⁾ 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā kā “jebkura pārtikas aprites vienība”.

Termins “uzņēmums” (vai “iekārta”) ir definēts Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas 3. panta 13) apakšpunktā kā “vieta, kur veic darbības ar dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem vai atvasinātiem produktiem, izņemot zvejas kuģus”.

Termins “mazumtirdzniecība” ir definēts Regulas (EK) Nr. 178/2002 3. panta 7. punktā kā “manipulācijas ar pārtiku un/vai tās apstrāde, un tās uzglabāšana tirdzniecības vai piegādes vietā galapatērētājam, tostarp izplatīšanas vietās, ēdināšanas uzņēmumos, uzņēmumu un iestāžu ēdnīcās, restorānos un citos līdzīgos pārtikas pakalpojumu uzņēmumos, veikalos, lielveikalu izplatīšanas centros un vairumtirdzniecības punktos”.

Termins “laišana tirgū” ir definēts:

- a) Regulas (EK) Nr. 178/2002 3. panta 8. punktā kā “pārtikas vai barības turēšana pārdošanas nolūkā, tostarp piedāvāšana pārdošanai vai jebkura cita veida nodošana par maksu vai bez tās, un pārdošana, izplatīšana un citāda nodošana”; un
- b) Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas 3. panta 14) apakšpunktā kā “visas darbības, kuru mērķis ir pārdot dzīvnieku izcelsmes blakusproduktus vai atvasinātus produktus trešai personai Kopienā, vai cita veida piegāde par maksu vai bez maksas šai trešai personai, vai glabāšana, lai tos piegādātu šai trešai personai”.

Termins “dzīvnieku izcelsmes blakusprodukti” ir definēts Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas 3. panta 1) apakšpunktā kā “dzīvnieku veseli ķermeņi vai to daļas, dzīvnieku izcelsmes produkti vai citi produkti, kas iegūti no dzīvniekiem, kas nav paredzēti cilvēku patēriņam, tostarp olšūnas, embriji un sperma”.

Termins “atvasināti produkti” ir definēts Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas 3. panta 2) apakšpunktā kā “produkti, kuri iegūti pēc viena vai vairākiem dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu apstrādes, transformēšanas vai pārstrādes posmiem”.

Termins “agrākie pārtikas produkti” ir definēts Komisijas Regulas (ES) Nr. 68/2013 ⁽²⁾ Pielikuma A daļas 3) punktā kā “pārtikas produkti (izņemot ēdināšanas atkritumus), kas ražoti cilvēku patēriņam, pilnībā ievērojot ES pārtikas aprites tiesību aktus, taču praktisku vai loģistisku apsvērumu dēļ vai sakarā ar ražošanas problēmām vai iesaiņojuma defektiem, vai citiem defektiem tie vairs nav paredzēti cilvēku patēriņam, bet to lietošana barībā nerada nekādu veselības apdraudējumu”.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regula (EK) Nr. 852/2004 par pārtikas produktu higiēnu (OV L 139, 30.4.2004., 1. lpp.).

⁽²⁾ Komisijas 2013. gada 16. janvāra Regula (ES) Nr. 68/2013, ar ko izveido barības sastāvdaļu reģistru (OV L 29, 30.1.2013., 1. lpp.).

Termins “barības sastāvdaļas” ir definēts Regulas (EK) Nr. 767/2009 3. panta 2. punkta g) apakšpunktā kā “augu vai dzīvnieku izcelsmes produkti, kuru galvenais nolūks ir apmierināt dzīvnieku uztura vajadzības, to dabīgajā stāvoklī, svaigi vai konservēti, un produkti, kas iegūti to rūpnieciskas pārstrādes, un organiskas vai neorganiskas vielas, kas satur vai nesatur barības piedevas, kuras ir paredzētas izmantot dzīvnieku barošanā vai nu kā tādas, vai arī pēc pārstrādes, vai gatavojot kombinēto barību vai kā premiksu nesējus”.

Termins “atkritumi” ir definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Atkritumu pamatdirektīvā 2008/98/EK ⁽¹⁾ (Atkritumu pamatdirektīva) kā “jebkura viela vai priekšmets, no kā īpašnieks atbrīvojas, ir nodomājis atbrīvoties vai ir spiests atbrīvoties”. Precizējums attiecībā uz būtisko terminu “atbrīvoties” [jeb pārtikas kontekstā – “izmest”]:

- atbrīvošanās jeb izmešana ietver gan atkritumu reģenerāciju, gan apglabāšanu; taču tas nenozīmē, ka visas vielas, kurām ir piemērotas reģenerācijas/apglabāšanas darbības, pašas par sevi ir atkritumi,
- atbrīvošanās jeb izmešana var attiekties uz visām vielām ar pozitīvu, neitrālu vai negatīvu komerciālo vērtību,
- atbrīvošanās jeb izmešana var būt pienākums saskaņā ar tiesību aktiem, tā var būt īpašnieka apzināta darbība vai arī darbība bez iepriekšēja nodoma,
- materiāla uzglabāšanas vieta nav priekšnosacījums, lai šo materiālu klasificētu par atkritumiem.

“Reģenerācija” ir definēta Atkritumu pamatdirektīvā kā “jebkura darbība, kuras rezultātā atkritumus izmanto kādam lietderīgam nolūkam, aizstājot citus materiālus, kuri savukārt būtu izmantoti kādu noteiktu funkciju veikšanai, vai arī atkritumus sagatavo šādas funkcijas pildīšanai iekārtā vai tautsaimniecībā plašākā nozīmē”.

1.3. Pārtikas, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, klasifikācija

Pārtikas produkti, kas vairs nav paredzēti cilvēku patēriņam, ir šādi:

- a) produkti, kas nesastāv no dzīvnieku izcelsmes produktiem, nesatur šādus produktus vai nav ar tiem piesārņoti; minētie produkti, kas nav dzīvnieku izcelsmes produkti, var:
 - i) tieši kļūt par barību atbilstīgi Regulas (EK) Nr. 178/2002 definīcijai un darbības jomai, ja tie ir blakusprodukti, kas radušies pārtikas ražošanas procesā; vai
 - ii) (pirms tie kļūst par barību) kļūt par atkritumiem atbilstīgi Atkritumu pamatdirektīvas definīcijai un tās darbības jomai, ja tie ir galaprodukti;
- b) produkti, kas sastāv no dzīvnieku izcelsmes produktiem, satur šādus produktus vai ir piesārņoti ar tiem; šādi dzīvnieku izcelsmes produkti kļūst par dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem atbilstīgi Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas definīcijai un tās darbības jomai (pirms tie kļūst par barību).

Produkta izņemšana no pārtikas piegādes ķēdes un nodrošināšana, ka tas vairs nav paredzēts cilvēku patēriņam, var būt pienākums saskaņā ar tiesību aktiem (piem., ātrbojīgas pārtikas gadījumā, kuru nedrīkst laist Savienības tirgū pēc tās “izlietot līdz” datuma, jo tā nav droša cilvēku patēriņam), vai arī šādu lēmumu var pieņemt atbildīgais pārtikas aprītē iesaistītais uzņēmējs. Ja ir pieņemts lēmums par cilvēku patēriņam paredzēta produkta izņemšanu no pārtikas piegādes ķēdes, tas ir neatgriezenisks.

Ja pārtika sastāv no dzīvnieku izcelsmes produktiem, satur šādus produktus vai ir piesārņota ar tiem, tai tieši piemēro noteikumus, kas paredzēti Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulā. Tādēļ dzīvnieku izcelsmes pārtika, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, vispirms kļūst par dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu un, ievērojot noteikumus, kas paredzēti Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulā un Regulā par transmisīvajām sūklveida encefalopātijām (Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 999/2001 ⁽²⁾), var kļūt par barību; šis jautājums ir izklāstīts šā paziņojuma 4. nodaļā.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra Direktīva 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (OV L 312, 22.11.2008., 3. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Regula (EK) Nr. 999/2001, ar ko paredz noteikumus dažu transmisīvo sūklveida encefalopātiju profilaksei, kontrolei un apkarošanai (OV L 147, 31.5.2001., 1. lpp.).

3. NODAĻA

PĀRTIKA, KAS NESATUR DZĪVNIĒKU IZCELSMES PRODUKTUS UN VAIRS NAV PAREDZĒTA CILVĒKU PATĒRĪŅAM**3.1. Produkti, kas nesastāv no dzīvnieku izcelsmes produktiem, nesatur šādus produktus un nav piesārņoti ar tiem, un tiesību akti par atkritumiem**

Ja produkti, kas iegūti pārtikas ražošanā un no pārtikas, nesastāv no dzīvnieku izcelsmes produktiem, tos nesatur vai nav ar tiem piesārņoti un ja minētie produkti vairs nav paredzēti cilvēku patēriņam, proti, tā ir izmesta pārtika, šādi pārtikas produkti var kļūt par atkritumiem, vai arī tos var izmantot barībā. Izšķir četrus gadījumus, kas izklāstīti tālāk a) un b) apakšpunktā.

a) Pārtikas ražošanas procesā radušies produkti, kas nav galaprodukti

Pārtikas ražošanas nozares vairākos sektoros ražošanas procesā rodas blakusprodukti, ko var izmantot kā barību, piemēram:

izspiežot saulespuķu sēklas, rodas saulespuķu sēklu rauši;

maļot miltus, iegūst kviešu dīglus;

cukura ražošanas procesā rodas cukurbiešu melase;

cietes ražošanas procesā rodas cietes hidrolizāti;

ražojot maizi un konditorejas izstrādājumus, kas nesatur dzīvnieku izcelsmes produktus, rodas maizes un makaronu ražošanas blakusprodukti.

Šiem pārtikas nozares blakusproduktiem nav datuma norāžu "izlietot līdz" vai "ieteicams līdz", kas minētas 5.1. iedaļā, taču tiem piemēro pieeju "materiāli, kas nokrituši uz grīdas pārtikas nozares uzņēmumā", kas minēta 5.2. iedaļā. Blakusproduktus neuzskata par atkritumiem, ja tie atbilst visiem kritērijiem, kas noteikti Atkritumu pamatdirektīvas⁽¹⁾ 5. pantā. Pienākums pierādīt kompetentajai iestādei, ka ir izpildīti kritēriji, lai konkrēto produktu atzītu par tādu, kas nav atkritumi, ir uzlikts attiecīgajam pārtikas aprītē iesaistītajam uzņēmējam.

Dažas dalībvalstu kompetentās iestādes atkritumu jomā pieprasa pārtikas nozares uzņēmumiem īpašu apliecinājumu, kurā sīki pamatots, ka konkrēts produkts, ko tie piegādā barībai, atbilst Atkritumu pamatdirektīvā noteiktajiem kritērijiem, lai tas nebūtu uzskatāms par atkritumiem. Šo apliecinājumu var uzskatīt par lieku, jo pārtikas nozares uzņēmumam, piemēram, alus darītavaī, kura kā barības sastāvdaļu nosūta raugu, ir jābūt reģistrētam kā barības nozares uzņēmumam, un tādēļ to pilnībā kontrolē kompetentās iestādes barības nozarē.

b) Pārtikas galaprodukti pārtikas ražošanas līmenī un vairumtirdzniecības vai mazumtirdzniecības līmenī

Pārtikas aprītē iesaistīts uzņēmējs var pieņemt lēmumu, ka pārtikas galaproduktus pārtikas ražošanas līmenī (piem., cukuru, saulespuķu eļļu, salauztus vai neatbilstīgas formas cepumus) un pārtikas produktus, kas laisti tirgū un sasnējuši vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības līmeni (piem., maizi maiznīcās vai lielveikalos), vairs nevajadzētu izmantot cilvēku patēriņam, bet drīzāk tie būtu jāizmanto barībā. Šādi produkti neatbilst blakusprodukta kritērijiem, kas noteikti Atkritumu pamatdirektīvā, pat ja tos paredzēts izmantot barībā. Attiecīgi daudzu dalībvalstu iestādes šādiem pārtikas produktiem stingri piemēro Atkritumu pamatdirektīvas prasības un uzņēmēja, kas iesaistīts pārtikas aprītē, lēmumu izņemt šādus produktus no pārtikas piegādes ķēdes uzskata par pārtikas izmešanu. Labs šādas prakses piemērs ir situācijas, kad attiecībā uz kravas automobiļiem,

⁽¹⁾ Blakusprodukta kritēriji, ko piemēro produktiem, kurus neuzskata par atkritumiem (paskaidrojums šā paziņojuma pielikumā):

- produkts ir radies kā ražošanas procesa neatņemama daļa,
- produktu var tieši izmantot bez turpmākas apstrādes, izņemot parastu rūpniecisko praksi,
- produktu turpmāk noteikti lieto kā dzīvnieku barību – tā nav tikai iespējamība, bet tiek garantēts, ka materiālu lieto saskaņā ar barības nekaitīguma tiesību aktiem,
- turpmākā lietošana ir likumīga, proti, viela vai priekšmets atbilst visām attiecīgajām produkta, vides un veselības aizsardzības prasībām konkrētajam lietojumam.

kuri pārvadā pārtiku, kas nav dzīvnieku izcelsmes pārtika un vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, bet ko paredzēts iekļaut barības aprites ķēdē (piem., iepakotus cepumus, ko pārvadā pāri dalībvalstu robežām), var piemērot sodu par to, ka nav izpildītas Atkritumu pamatdirektīvas prasības, jo uzņemošā dalībvalsts kravu uzskata par atkritumiem.

Prasība ievērot Savienības tiesību aktus par atkritumiem pirms pārtika, kas nav dzīvnieku izcelsmes pārtika, var kļūt par barību, ir ievērojams slogs uzņēmējiem, kuri apsver iespēju šādu pārtiku piegādāt barības aprites ķēdē. Minētā prasība var radīt šķēršļus šādu produktu brīvai apribei iekšējā tirgū, jo dažas dalībvalstis prasa piemērot pārvadāšanas noteikumus, pamatojoties uz Savienības tiesību aktiem par atkritumiem, savukārt citas piemēro pārtikas aprites tiesību aktus. Atkritumu pamatdirektīva pašlaik tiek pārskatīta, un Komisijas priekšlikumā ⁽¹⁾ paredzēts, ka no tās darbības jomas ir jāizslēdz materiāli, kas nav dzīvnieku izcelsmes materiāli un ko paredzēts izmantot barībā.

Šajā iedaļā minētajiem galaproduktiem piemēro pieejas, kas attiecas uz datuma norādēm “izlietot līdz” vai “ieteicams līdz” un minētas 5.1. iedaļā, kā arī pieeju attiecībā uz “materiāliem, kas nokrituši uz grīdas pārtikas nozares uzņēmumā”, kas minēta 5.2. iedaļā.

Iedaļas kopsavilkums

1. *Pārtikas nozares blakusproduktus, kas nav dzīvnieku izcelsmes produkti un kas minēti šīs iedaļas a) apakšpunktā, nav automātiski jāuzskata par atkritumiem, un uz tiem tieši var attiekties barības aprites tiesību akti.*
2. *Pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmēju pienākums ir pierādīt, ka šīs iedaļas a) apakšpunktā aprakstītais blakusprodukts, kas nav dzīvnieku izcelsmes produkts un ko tie laiž tirgū kā barību, nav atkritumi. Taču nevajadzētu būt obligātai vispārējai prasībai iesniegt apliecinājumu, ka produkts nav atkritumi, ņemot vērā to, ka uzņēmēji, kas iesaistīti pārtikas aprītē un kas šādus blakusproduktus laiž tirgū kā barību, ir reģistrēti arī kā uzņēmēji, kas iesaistīti barības aprītē.*
3. *Ņemot vērā to, ka no Atkritumu pamatdirektīvas darbības jomas nākotnē tiks izslēgti materiāli, kas nav dzīvnieku izcelsmes materiāli un paredzēti izmantošanai barībā, šīs iedaļas b) apakšpunktā minētos pārtikas galaproduktus būs atļauts tieši izmantot barībā, pirms tam nepiemērojot tiesību aktus par atkritumiem.*
4. *Kamēr nav pieņemta un īstenota pārskatītā Atkritumu pamatdirektīva, šīs iedaļas b) apakšpunktā minētajiem pārtikas galaproduktiem, kas vairs nav paredzēti cilvēku patēriņam, pirms tos atļauj izmantot barībā, var piemērot Savienības un dalībvalstu tiesību aktus par atkritumiem.*

3.2. Prasības pārtikas aprītē iesaistītajiem uzņēmējiem, kuri barības aprites ķēdes ietvaros piegādā pārtiku, kas nav dzīvnieku izcelsmes pārtika

Pārtikas aprites ķēdē iesaistītie uzņēmumi ⁽²⁾, kuri ir iesaistīti arī pārtikas, kas nav dzīvnieku izcelsmes pārtika, ražošanā, izplatīšanā, vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā, ir jāreģistrē vai jāapstiprina saskaņā ar Pārtikas higiēnas regulu (EK) Nr. 852/2004 ⁽³⁾. Pilnīgs saraksts, kurā uzskaitīti apstiprinātie Savienības pārtikas nozares uzņēmumi dažādās dalībvalstīs, ir pieejams vietnē:

http://ec.europa.eu/food/safety/biosafety/food_hygiene/eu_food_establishments_en

Tādu pārtikas nozares uzņēmumu sarakstus, kuri nav jāapstiprina, bet tikai jāreģistrē, pilnībā pārvalda dalībvalstu kompetentās iestādes.

3.2.1. Prasības uzņēmējiem, kuri piegādā produktus kā barību vai kā reģenerējamus atkritumus

pārtiku, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, uzņēmējs principā var piegādāt kā:

— barību (blakusprodukti, kas minēti 3.1. iedaļas a) apakšpunktā un – pēc pārskatītās Atkritumu pamatdirektīvas pieņemšanas un īstenošanas – arī produkti, kas minēti 3.1. iedaļas b) apakšpunktā),

⁽¹⁾ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2008/98/EK par atkritumiem, sk.: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52015PC0595>.

⁽²⁾ Regulā (EK) Nr. 178/2002 noteikts, ka barības nozare ir pārtikas aprites ķēdes neatņemama daļa.

⁽³⁾ Regulas (EK) Nr. 852/2004 6. pantā ir noteikta prasība katru pārtikas aprītē iesaistītā uzņēmēja uzņēmumu reģistrēt kompetentajā iestādē. Reģistrācijas mērķis ir panākt, lai dalībvalstu kompetentās iestādes būtu informētas par uzņēmumu atrašanās vietu un darbībām un nepieciešamības gadījumā varētu veikt oficiālu kontroli.

— reģenerējamus atkritumus (gatavie izstrādājumi, kas minēti 3.1. iedaļas b) apakšpunktā).

a) Produkti, ko piegādā kā barību

Regulā (EK) Nr. 183/2005 noteikta to barības aprītē iesaistīto uzņēmēju darbības joma, kuri ir jāreģistrē saskaņā ar minētās regulas 9. pantu. Barības aprītē iesaistītajam uzņēmējam jānodrošina, ka ir izpildīti visi attiecīgie barības aprites tiesību aktu noteikumi, piemēram, barības higiēnas noteikumi, noteikumi par piesārņotāju pieļaujamo atlieku daudzumu vai marķēšanu. Barības aprītē iesaistītajiem uzņēmējiem, uz kuriem neatiecas Regulas (EK) Nr. 183/2005 5. panta 1. punkts (primārie ražotāji), jāpiemēro minētās regulas II pielikums, tostarp jāizstrādā HACCP plāns. Parasti⁽¹⁾ uzņēmējam, kas laiž tirgū barību, ir jābūt reģistrētam kā barības aprītē iesaistītam uzņēmējam.

Pārtikas aprītē iesaistītie uzņēmēji, kuri Savienības tirgū laiž 3.1. iedaļas a) apakšpunktā minētos blakusproduktus, kas rodas pārtikas ražošanas procesā, ir uzskatāmi par barības aprītē iesaistītiem uzņēmumiem, un viņiem ir jānodrošina atbilstība barības aprites tiesību aktu prasībām, tostarp attiecībā uz prasību reģistrēties kā barības aprītē iesaistītam uzņēmējam.

b) Produkti, ko piegādā kā reģenerējamus atkritumus

Kamēr nav pieņemta un īstenota pārskatītā Atkritumu pamatdirektīva, 3.1. iedaļas b) apakšpunktā minētajiem pārtikas galaproduktiem, kas nav dzīvnieku izcelsmes produkti un vairs nav paredzēti cilvēku patēriņam, varētu piemērot statusu "reģenerējami atkritumi". Tādējādi pārtikas aprītē iesaistītam uzņēmējam būtu jāievēro valstī noteiktā kārtība šādu produktu piegādei barības aprites ķēdē. Tiklīdz pārtika, kas nav dzīvnieku izcelsmes pārtika un ko paredzēts izmantot barībā, tiek izslēgta no Savienības un dalībvalstu tiesību aktu par atkritumiem tvēruma, šādu pārtiku var tieši iekļaut barības aprites ķēdē. Šai sakarā var minēt piemēru par sakaltušu, iepakotu⁽²⁾ maizi no lielveikaliem. Ja lielveikals šādu maizi kā neatbilstīgu (sk. 6.2. iedaļu) barību (proti, kā agrāko pārtikas produktu saskaņā ar 1.2. iedaļā minēto definīciju) ar apzīmējumu "maizes un makaronu ražošanā iegūts produkts" (13.1.1. ieraksts barības sastāvdaļu reģistrā) laiž tirgū, šo lielveikalu uzskata par barības aprītē iesaistītu uzņēmēju un tam ir jānodrošina atbilstība barības aprites tiesību aktu prasībām, tostarp prasībai reģistrēties kā barības aprītē iesaistītam uzņēmējam.

3.2.2. Pasākumi, kuru mērķis ir palielināt tādas pārtikas izmantošanu barībā, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam

Prasība jau reģistrētiem pārtikas aprītē iesaistītiem uzņēmējiem, kas plāno piegādāt pārtiku barības aprites ķēdē, reģistrēties arī kā barības aprītē iesaistītiem uzņēmējiem, tādējādi uzņemoties atbildību par visu barības nekaitīguma prasību izpildi, varētu mazināt, piemēram, nelielu pārtikas mazumtirgotāju vēlmi to darīt. Ņemot vērā mērķi palielināt pārtikas, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, izmantošanu barībā, pastāv divas iespējas, kā mazināt slogu šādiem pārtikas aprītē iesaistītiem uzņēmējiem, proti:

a) atbalstīt pārtikas aprītē iesaistītos uzņēmējus barības aprites tiesību aktu prasību izpildē

Barības higiēnas regulas 22. pantā ir noteikts, ka varētu izstrādāt rokasgrāmatas pārtikas mazumtirgotājiem, kuri pārtiku, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, piegādā kā barību; šādas rokasgrāmatas palīdzētu viņiem ievērot barības aprites tiesību aktu prasības (attiecībā uz drošības pasākumiem, marķējumu, piesārņotāju robežvērtībām). Turklāt ieinteresēto personu asociācijas varētu sniegt palīdzību pārtikas mazumtirgotājiem kā uzņēmējiem, kas iesaistīti barības aprītē, saistībā ar vienkāršotas un īpaši pielāgotas HACCP sistēmas izstrādi;

⁽¹⁾ Komisija uzsāka projektu, lai cita starpā sniegtu ieteikumus arī par barības aprites ķēdes sākumu. Šā dokumenta mērķis ir izstrādāt sistēmu, kas tuvinā pārtikas un barības aprites ķēdi un kas ļautu izvairīties no nevajadzīga administratīvā sloga, vienlaikus nodrošinot barības aprites ķēdes integritāti (Metodiski noteikumi par to, kā īstenot atsevišķus Regulas (EK) Nr. 183/2005, ar ko paredz barības higiēnas prasības, noteikumus).

⁽²⁾ Regulas (EK) Nr. 767/2009 III pielikumā "Lauksaimniecības pārtikas rūpniecības izstrādājumu iepakojums un iepakojuma daļas" ir minētas kā sastāvdaļas, kuru laišana tirgū vai izmantošana dzīvnieku barošanai ir aizliegta.

- b) pārtikas aprītē iesaistīts uzņēmējs attiecīgos produktus laiž tirgū kā "pārtiku"

Saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 852/2004 reģistrēts vai apstiprināts pārtikas mazumtirgotājs laiž tirgū pārtiku (uzskatot to par pārtiku un ievērojot pārtikas aprītes tiesību aktus), lai piedāvātu to barības aprītē iesaistītam uzņēmējam, kas pārtiku savāc pārstrādāšanai barībā vai tieši pārstrādā to barībā⁽¹⁾. Barības aprītes ķēde sākas ar uzņēmēju, kurš saņem pārtiku. Šis barības aprītē iesaistītais uzņēmējs ir atbildīgs par to, lai tiktu izpildītas barības aprītes tiesību aktu prasības. Iepriekš izklāstītajā piemērā lielveikals piegādātu cietu maizi barības ražotājam. Uzņēmējam, kas iesaistīts pārtikas aprītē, nevajadzētu reģistrēties saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 183/2005, jo produkts, ko viņš piegādā, joprojām ir pārtika (proti, tiek piemēroti pārtikas aprītes noteikumi), nevis barība. Turklāt to nevar tieši piegādāt lauksaimniekiem izbarošanai dzīvniekiem, jo tā bez turpmākas apstrādes nav piemērota dzīvnieku barošanai.

Iedaļas kopsavilkums

5. *Kamēr nav pieņemta un īstenota pārskatītā Atkritumu pamatdirektīva, pārtiku, kas nav dzīvnieku izcelsmes pārtika un vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, var iekļaut barības aprītes ķēdē kā "reģenerējamus atkritumus" saskaņā ar Savienības un dalībvalstu tiesību aktiem, kas reglamentē šādus atkritumus.*
6. *Rokasgrāmatas, kas paredzētas pārtikas aprītē iesaistītajiem uzņēmējiem, kuri pārtiku, kas nav dzīvnieku izcelsmes pārtika un vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, piegādā kā barību, varētu mazināt slogu, ko rada barības aprītes tiesību aktu noteikumu piemērošana.*
7. *Pārtikas mazumtirgotājiem, kuri attiecīgo produktu piegādā kā pārtiku barības aprītē iesaistītam uzņēmējam, kurš to savukārt pārstrādā barībā, nav jāreģistrējas kā barības aprītē iesaistītiem uzņēmējiem.*

4. NODAĻA

PĀRTIKA, KAS SATUR DZĪVNIEKU IZCELSMES PRODUKTUS UN VAIRS NAV PAREDZĒTA CILVĒKU PATĒRIŅAM

4.1. Pārtika, kas sastāv no dzīvnieku izcelsmes produktiem, satur tos vai ir ar tiem piesārņota

Pārtiku, kas sastāv no dzīvnieku izcelsmes produktiem, satur šādus produktus vai ir ar tiem piesārņota, nevar tieši izmantot barības ražošanā. Šādai pārtikai vienmēr vispirms jāpiemēro Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas noteikumi. Minētajā regulā ir skaidri nošķirta dzīvnieku izcelsmes pārtika, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam komerciālu apsvērumu, ražošanas problēmu, iesaiņojuma defektu vai citu defektu dēļ (t. i., izmestā pārtika), no ēdināšanas uzņēmumu pārtikas atkritumiem. Tā kā nav noteikts dzīvnieku izcelsmes materiālu minimālais saturs, visiem šādiem pārtikas produktiem, kuru sastāvā ir jebkāds dzīvnieku izcelsmes produktu daudzums vai kuri satur vai ir piesārņoti ar jebkādu dzīvnieku izcelsmes produktu daudzumu, piemēro tiesību aktus par dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem.

Pārtikas aprītē iesaistīts uzņēmējs, kurš izlemj piegādāt šādu dzīvnieku izcelsmes pārtiku izmantošanai barībā, ir izslēgts no Atkritumu pamatdirektīvas darbības jomas (2. panta 2. punkta b) apakšpunkts), un tam piemēro kontroles pasākumus, kas paredzēti tiesību aktos par dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem.

Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktus, kas piesārņoti ar atkritumiem⁽²⁾, kuriem piemēro kontroles pasākumus saskaņā ar Atkritumu pamatdirektīvu, deklarē kā otrās vai pirmās kategorijas materiālu saskaņā ar Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulu, un tos nevar iekļaut barības aprītes ķēdes turpmākos posmos.

Saskaņā ar Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas 10. panta e) punktu dzīvnieku blakusproduktus, kas iegūti pārtikā lietojamu produktu ražošanā, tostarp attaukotus kaulus, dradžus un piena pārstrādē radušos nosēdumus pēc tā centrifugēšanas vai separēšanas, atbilstīgi minētajai regulai klasificē kā trešās kategorijas materiālu (izmantojams barībā).

⁽¹⁾ Šī pārtika atšķiras no agrākiem pārtikas produktiem, kas definēti 1.2. iedaļā, jo uzņēmējs, kurš ir atbildīgs par šādas pārtikas laišanu tirgū, negarantē, ka tās "lietošana barībā nerada nekādu veselības apdraudējumu".

⁽²⁾ Saistībā ar iepakojuma materiālu atliekām sk. 6.2. iedaļu.

Saskaņā ar Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas 10. panta f) punktu pārtiku, kurā ir dzīvnieku izcelsmes produkti, kurus vairs neparedz lietošanai cilvēku patēriņā komerciālu apsvērumu dēļ vai saistībā ar ražošanas problēmām vai iesaiņojuma defektiem, vai citiem defektiem, kas neapdraud cilvēku vai dzīvnieku veselību, klasificē kā trešās kategorijas materiālu. Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas 10. panta f) punktā minēto trešās kategorijas materiālu parasti piegādā dzīvnieku blakusproduktu pārstrādes iekārtai kopā vai sajauktu ar iesaiņojumu un iepakojumu, kas ir atkritumu materiāls. Iesaiņojumu un iepakojumu atdala no dzīvnieku blakusproduktiem tikai trešās kategorijas dzīvnieku blakusproduktu pārstrādes iekārtās. Atkritumu un dzīvnieku blakusproduktu sajaukums *a priori* nav jāklasificē kā otrās vai pat pirmās kategorijas materiāls.

Dzīvnieku izcelsmes pārtikai, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam un ko paredzēts izmantot barībā, piemēro īpašas prasības par apstrādi un izmantošanas ierobežojumus, kas izklāstīti šā paziņojuma 4.3. iedaļā.

4.2. Tādu pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmēju reģistrācija, kuri piegādā dzīvnieku izcelsmes pārtiku, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam

Visi uzņēmēji, kuri aktīvi darbojas jebkurā dzīvnieku blakusproduktu un atvasināto produktu ražošanas, transportēšanas, apstrādes, pārstrādes, uzglabāšanas, tirgū laišanas, piegādes, izmantošanas vai likvidēšanas posmā, ir jāreģistrē saskaņā ar Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas 23. pantu, ja vien tie jau nav apstiprināti saskaņā ar minētās regulas 24. pantu. To uzņēmēju, iekārtu vai uzņēmumu saraksts, kuri reģistrēti vai apstiprināti saskaņā ar Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulu, ir publicēts vietnē:

http://ec.europa.eu/food/safety/animal-by-products/approved-establishments_en

Saskaņā ar Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas 23. panta 4. punktu nav jāreģistrē uzņēmumi, kuri ražo dzīvnieku blakusproduktus un jau ir apstiprināti vai reģistrēti saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 852/2004 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 853/2004⁽¹⁾. Taču šī atkāpe neatbrīvo uzņēmējus no pienākuma tikt apstiprinātiem saskaņā ar Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulu, ja viņi veic darbības, kas aprakstītas minētās regulas 24. pantā.

Pārstrādātus dzīvnieku blakusproduktus, ko paredzēts izmantot barībā, var piegādāt tikai barības aprītē iesaistītiem uzņēmējiem, kuri reģistrēti vai apstiprināti saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 183/2005.

4.3. Dzīvnieku izcelsmes pārtikas, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, pārstrādes prasības un tās izmantošanas ierobežojumi

Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regula un Regula par transmisīvajām sūkļveida encefalopātijām paredz stingrus noteikumus, kas atkarībā no pārtikā esošajiem dzīvnieku materiāla veidiem ierobežo tādas pārtikas iespējamu izmantošanu barībā, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam un sastāv no dzīvnieku materiāla, satur vai ir piesārņota ar to. Piemēram, pārtikas produktus, kuri satur atgremotāju olbaltumvielas, kas nav piens/piena produkti vai kausēti tauki, nevar izmantot barībā, kas paredzēta lauksaimniecības dzīvniekiem, izņemot kažokzvērus. Vēl viens piemērs – pārtikas produktus, kas satur zivis, nevar tieši izmantot kā barību, bet var pārstrādāt zivju miltos, savukārt zivju miltus nevar dot atgremotājiem, izņemot no zīdītājmātes nenošķirtus atgremotājus. Tādējādi pārtikas pārstrādātājiem ir jānošķir tādas dzīvnieku materiālu saturošas pārtikas plūsmas, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, atkarībā no tā, vai šāda pārtika ir vai nav atbilstīga izmantošanai barības aprītē vai ir atbilstīga izmantošanai tikai atsevišķu sugu barošanai, un tiem ir jāveic atbilstīga pārstrāde un marķēšana, lai nodrošinātu, ka galīgais izmantojums ir nekaitīgs cilvēku un dzīvnieku veselībai un atbilst Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulai un Regulai par transmisīvajām sūkļveida encefalopātijām.

Lai aizsargātu dzīvnieku veselību, Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regula un Regula par transmisīvajām sūkļveida encefalopātijām ietver pārstrādes prasības un ierobežojumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes pārtikas, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, izmantošanu barībā. Vairāki dzīvnieku izcelsmes produkti var būt droši cilvēkiem izmantošanai pārtikā, taču nav droši dzīvnieku veselībai, piemēram, tādēļ, ka tie var saturēt patogēnus, kas izraisa mutes un nagu sērgu, klasisko cūku mēri vai Āfrikas cūku mēri. Turklāt Regula par transmisīvajām sūkļveida encefalopātijām ietver “pilnīgu barības aizliegumu”, kas nolūkā novērst govju sūkļveida encefalopātijas izraisītāju iekļūšanu barības aprites ķēdē aizliedz pārstrādātas dzīvnieku olbaltumvielas izmantot lauksaimniecības dzīvnieku barībā, izņemot dažus ierobežotus izņēmumus. Tādējādi vairākus dzīvnieku izcelsmes produktus, kurus cilvēki var izmantot pārtikā, bez turpmākas pārstrādes nevar izmantot barībā, vai arī tie daļēji ir jāizslēdz no barības aprites ķēdes.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regula (EK) Nr. 853/2004, ar ko nosaka īpašus higiēnas noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes pārtiku (OV L 139, 30.4.2004., 55. lpp.).

Pārtiku, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam un satur atgremotāju izcelsmes olbaltumvielas, bet kas nav piena produkti, nevar izbarot nevienam lauksaimniecības dzīvniekam, izņemot kažokzvērus. Šā iemesla dēļ kažokzvēru un lolojumdzīvnieku barība ir vienīgie tādas barības veidi, kurā ir atļauts izmantot izmesto pārtiku, kas satur atgremotāju olbaltumvielas un kas nav piena produkti. Taču pārtiku, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam un ir pārstrādāta kausētos atgremotāju taukos, saskaņā ar tiesību aktiem par dzīvnieku blakusproduktiem var izbarot lauksaimniecības dzīvniekiem, ja tā satur ne vairāk kā 0,15 svara % nešķīstošo piemaisījumu.

Prasības attiecībā uz izmestās dzīvnieku izcelsmes pārtikas pārstrādi un laišanu tirgū ir izklāstītas Komisijas Regulas (ES) Nr. 142/2011 ⁽¹⁾ X pielikumā.

Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas 10. panta a) līdz m) punktā minēto trešās kategorijas materiālu var izmantot lauksaimniecības dzīvniekiem paredzētas barības ražošanai tikai pēc tam, kad pārstrādes rezultātā ir iegūtas pārstrādātas dzīvnieku olbaltumvielas vai kausēti tauki saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 142/2011 X pielikumu.

Jēlu gaļu var izmantot tādas lolojumdzīvnieku barības ražošanā, ko paredzēts laist tirgū saskaņā ar Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas 35. pantu un Regulas (ES) Nr. 142/2011 XIII pielikuma prasībām.

Agrākos pārtikas produktus var izmantot kažokzvēru barības ražošanā, kuru laiž tirgū saskaņā ar Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas 36. pantu.

Vairākus trešās kategorijas materiālus, kas uzskaitīti Regulas (ES) Nr. 142/2011 X pielikuma 10. iedaļā, var laist lauksaimniecības dzīvnieku barības tirgū bez turpmākas pārstrādes, ja materiāls atbilst šādiem nosacījumiem:

- tam ir Savienības izcelsme,
- tas ir ticis pārstrādāts saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 852/2004 2. panta 1. punkta m) apakšpunktā doto definīciju vai saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 142/2011,
- tas nav bijis saskarē ar citiem trešās kategorijas materiāliem, un
- ir veikti visi vajadzīgie piesardzības pasākumi, lai novērstu materiāla piesārņošanu.

Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 142/2011 X pielikuma II nodaļas 4. iedaļas II daļu kompetentā iestāde var atļaut pārstrādāt, izmantot un uzglabāt pienu, piena produktus un no piena atvasinātus produktus, izņemot nosēdumus pēc piena centrifugēšanas vai separēšanas, ko klasificē kā trešās kategorijas materiālu saskaņā ar Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas 10. panta e) punktu, un pienu, piena produktus un no piena atvasinātus produktus, kas minēti šīs regulas 10. panta f) un h) punktā. Piemēram, kompetentā iestāde var atļaut tieši izplatīt piena produktus konkrētiem lauksaimniecības dzīvnieku audzētājiem.

Turklāt kompetentā iestāde saskaņā ar Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas 18. pantu var atļaut tās teritorijā savākt un lietot otrās un trešās kategorijas materiālu, lai to izbarotu zooloģiskā dārza dzīvniekiem, cirka dzīvniekiem, rūpuļiem un plēsīgiem putniem, kas nav zooloģiskā dārza vai cirka dzīvnieki, kažokzvēriem, savvaļas dzīvniekiem, suņiem no atzītām suņaudzētavām vai medību suņu bariem, kā arī suņiem un kaķiem patversmēs vai kāpuriem un tārpiem, kas paredzēti zivju ēšanai.

Turpmāk sniegtajā tabulā ⁽²⁾ ir apkopoti atļautie izmantošanas veidi barībā un attiecībā uz pārtiku, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam un satur dzīvnieku izcelsmes materiālus, norādīta prasītā pārstrāde saskaņā ar Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulu un Regulu par transmisīvajām sūklveida encefalopātijām (redakciju, kas ir spēkā no 2017. gada 1. oktobra).

⁽¹⁾ Komisijas 2011. gada 25. februāra Regula (ES) Nr. 142/2011, ar kuru īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1069/2009, ar ko nosaka veselības aizsardzības noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem un atvasinātajiem produktiem, kuri nav paredzēti cilvēku patēriņam, un īsteno Padomes Direktīvu 97/78/EK attiecībā uz dažiem paraugiem un precēm, kam uz robežas neveic veterinārās pārbaudes atbilstīgi minētajai direktīvai (OV L 54, 26.2.2011., 1. lpp.).

⁽²⁾ Tabulā dotā informācija būtu jālasa no kreisās uz labo pusi šādi: pirmajā ailē norādītos produktus var izmantot bez turpmākas pārstrādes lolojumdzīvnieku barības un kažokzvēru barības ražošanai ("jā" vai "nē" otrajā ailē), un šo produktu turpmākā pārstrāde saskaņā ar tiesību aktiem par dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem (DzIB) jāveic, lai tos varētu izmantot lauksaimniecības dzīvnieku, kas nav kažokzvēri, barībā ("jā" vai "nē" trešajā ailē), vai lolojumdzīvnieku barībā (ja otrajā ailē norādīts "nē"), savukārt ceturtajā ailē norādīti ierobežojumi attiecībā uz šādu produktu izmantošanu lauksaimniecības dzīvnieku, kas nav kažokzvēri, barošanai. Saistībā ar tabulas ailēm jāņem vērā, ka tumšāks fons norāda uz ierobežotāku izmantošanu.

Pārtika, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam un kas sastāv no šādiem produktiem/materiāliem ⁽¹⁾ , ir ar tiem piesārņota vai tos satur:	Drīkst izmantot bez turpmākas pārstrādes lolojumdzīvnieku barībā vai kažokzvēru barībā	Jāveic turpmāka pārstrāde saskaņā ar tiesību aktiem par dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem, lai varētu izbarot lauksaimniecības dzīvniekiem, kas nav kažokzvēri	Atļauts izmantot šādu dzīvnieku barībā:
— piens, piena produkti un no piena atvasināti produkti, — olas, olu produkti, — medus, — kausēti tauki, — želatīns un kolagēns, kas iegūts no dzīvniekiem, kuri nav atgremotāji, ievērojot nosacījumu, ka dzīvnieku izcelsmes materiāls: — ir ar Savienības izcelsmi; — ir ticis pakļauts pārstrādei saskaņā ar barības higiēnas tiesību aktiem	JĀ	NĒ	visi dzīvnieki
— piens, piena produkti un no piena atvasināti produkti, — olas, olu produkti, — medus, — kausēti tauki, — želatīns un kolagēns, kas iegūts no dzīvniekiem, kuri nav atgremotāji, ja dzīvnieku izcelsmes materiāls NAV ticis pārstrādāts (piem., pārtikas olas, svaigpiens, medus, tiramisu, kas satur jēlas olas, u. c.) vai ja tā izcelsme ir trešās valstīs	NĒ	JĀ	visi dzīvnieki
zivis vai zivsaimniecības produkti	NĒ	JĀ	dzīvnieki, kuri nav atgremotāji, tostarp akvakultūras dzīvnieki, lolojumdzīvnieki un kažokzvēri
dzīvnieku, kuri nav atgremotāji, gaļa	JĀ	JĀ	akvakultūras dzīvnieki, lolojumdzīvnieki un kažokzvēri
dzīvnieku, kuri nav atgremotāji, gaļas produkti vai asins pagatavojumi	JĀ, ievērojot konkrētus nosacījumus	JĀ	akvakultūras dzīvnieki, lolojumdzīvnieki un kažokzvēri

⁽¹⁾ Ja izmestā pārtika satur vairāku kategoriju dzīvnieku produktus, kas norādīti tabulā, vai ir ar tiem piesārņota, piemēro stingrāko noteikumu.

Pārtika, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam un kas sastāv no šādiem produktiem/materiāliem ⁽¹⁾ , ir ar tiem piesārņota vai tos satur:	Drīkst izmantot bez turpmākas pārstrādes loļojumdzīvnieku barībā vai kažokzvēru barībā	Jāveic turpmāka pārstrāde saskaņā ar tiesību aktiem par dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem, lai varētu izbarot lauksaimniecības dzīvniekiem, kas nav kažokzvēri	Atļauts izmantot šādu dzīvnieku barībā:
atgremotāju izcelsmes želatīns, kolagēns vai gaļa	JĀ	neattiecas	loļojumdzīvnieki un kažokzvēri
atgremotāju gaļas produkti	NĒ	neattiecas	loļojumdzīvnieki un kažokzvēri

4.4. Transportēšana

Lasot kopā Regulu (EK) Nr. 178/2002 un Regulu (EK) Nr. 852/2004, pārtikas transportēšana ir jānošķir no dzīvnieku blakusproduktu transportēšanas un jāveic atšķirīgos, šim mērķim īpaši paredzētos konteineros/kraavas automobiļos. Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktus pārvadā transportlīdzekļos, kas ir apstiprināti vai reģistrēti saskaņā ar Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulu, un tiem ir pievienots tirdzniecības dokuments.

Nodaļas kopsavilkums

8. *Pārtiku, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam un sastāv no dzīvnieku izcelsmes produktiem, tos satur vai ir ar tiem piesārņota, nevar tieši izmantot barības ražošanā, bet tai vienmēr vispirms piemēro Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas noteikumus.*
9. *Būtībā visi uzņēmēji, kuri darbojas jebkurā dzīvnieku blakusproduktu un atvasināto produktu ražošanas, transportēšanas, apstrādes, pārstrādes, uzglabāšanas, tirgū laišanas, piegādes, izmantošanas vai likvidēšanas posmā, ir jāreģistrē saskaņā ar Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulu.*
10. *Pārtikai, kas sastāv no dzīvnieku izcelsmes produktiem, tos satur vai ir ar tiem piesārņota un kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, bet gan izmantošanai barībā, piemēro īpašas pārstrādes prasības un izmantošanas ierobežojumus.*

5. NODAĻA

APSVĒRUMI PAR PĀRTIKU PĒC “IZLIETOT LĪDZ” UN “IETEICAMS LĪDZ” DATUMA UN MATERIĀLIEM, KAS PĀRTIKAS UZŅĒMUMOS NOKRITUŠI UZ GRĪDAS

5.1. Pārtika pēc “izlietot līdz” un “ieteicams līdz” datuma

Noteikumi par pārtikas datuma marķējumu ir paredzēti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1169/2011 ⁽²⁾. Saskaņā ar minētās regulas 24. panta 1. punktu īpaši ātrbojīgiem pārtikas produktiem ir

⁽¹⁾ Ja izmestā pārtika satur vairāku kategoriju dzīvnieku produktus, kas norādīti tabulā, vai ir ar tiem piesārņota, piemēro stingrāko noteikumu.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 25. oktobra Regula (ES) Nr. 1169/2011 par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem un par grozījumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulās (EK) Nr. 1924/2006 un (EK) Nr. 1925/2006, un par Komisijas Direktīvas 87/250/EEK, Padomes Direktīvas 90/496/EEK, Komisijas Direktīvas 1999/10/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/13/EK, Komisijas Direktīvu 2002/67/EK un 2008/5/EK un Komisijas Regulas (EK) Nr. 608/2004 atcelšanu (OV L 304, 22.11.2011., 18. lpp.).

“izlietot līdz” datums. Pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmēju pienākums ir noteikt “izlietot līdz” vai “ieteicams līdz” datumu, proti, glabāšanas laiku, ņemot vērā drošības, kvalitātes un tirdzniecības apsvērumus. Dažiem pārtikas produktiem, piemēram, svaigiem augļiem un produktiem, kas nav ātrbojīgi, kā sāls, cukurs un etiķis, nepiemēro pienākumu par “ieteicams līdz” marķējumu. Vienīgā pārtikas produktu kategorija, kurai datuma marķējumu paredz ES tiesību akti, ir pārtikas olas ⁽¹⁾.

Problēma saistībā ar pārtikas plašāku izmantošanu barībā pēc “ieteicams līdz” datuma ir tāda, ka dažās dalībvalstīs kompetentās iestādes šādu pārtiku automātiski klasificē kā:

- otrās kategorijas materiālu saskaņā ar Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas 9. pantu, ja tā satur dzīvnieku izcelsmes produktus, tādējādi izslēdzot iespēju šādu pārtiku izmantot barībā, vai
- atkritumus, ja šāda pārtika nesatur dzīvnieku izcelsmes produktus, kas izslēdz iespēju izmantot šādu pārtiku barībā vai nosaka nepieciešamību to vismaz pārstrādāt saskaņā ar tiesību aktiem par atkritumiem, pirms to var pārstrādāt barībā.

“Ieteicams līdz” datums ir drīzāk kvalitātes, nevis drošības standarts. Izvērtējot katru gadījumu atsevišķi, atbildīgajam barības aprītē iesaistītajam uzņēmējam, pamatojoties uz HACCP principiem, būtu jāpārbauda, vai pastāv apdraudējums cilvēku vai dzīvnieku veselībai. Ja šāda apdraudējuma nav, attiecīgo pārtikas produktu var izmantot barībā.

Jēdziens ““izlietot līdz” datums” ir minēts Regulas (ES) Nr. 1169/2011 24. panta 1. punktā:

- “Pārtikas produktiem, kas no mikrobioloģijas viedokļa ir īpaši ātrbojīgi un tādēļ īsā laikā var radīt tiešas briesmas cilvēka veselībai, minimālo derīguma termiņu aizvieto ar “izlietot līdz” datumu. Pēc “izlietot līdz” datuma pārtikas produktu uzskata par nedrošu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 178/2002 14. panta 2. līdz 5. punktu.”
- Šā noteikuma mērķis ir precizēt, ka konkrēto pārtikas produktu pēc “izlietot līdz” datuma nedrīkst laist Savienības pārtikas tirgū, jo tas nav nekaitīgs cilvēku patēriņam. Tā kā Regulas (ES) Nr. 1169/2011 24. panta 1. punktā norādīta atsauce uz Regulas (EK) Nr. 178/2002 14. pantu, kurā noteiktas vispārīgas pārtikas nekaitīguma prasības, nevis uz minētās regulas 15. pantu (barības nekaitīguma prasības), pārtiku, kas vairs nav derīga cilvēku patēriņam, tomēr var paredzēt lauksaimniecības dzīvnieku barības ražošanai.
- Ir jāievēro priekšnosacījums – pārtikai, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam un satur dzīvnieku produktus, ir jāatbilst Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulai. Minētās regulas 14. panta d) punktā īpaši uzsvērts, ka barībā nevar izmantot trešās kategorijas materiālu, kas mainījies sadalīšanās vai bojājumu dēļ, tādējādi ar šo produktu radot nepieņemamu apdraudējumu cilvēku vai dzīvnieku veselībai. Regulas (EK) Nr. 178/2002 15. pants aizliedz laist tirgū nedrošu barību un ar to barot produktīvos dzīvniekus. Regulas (EK) Nr. 767/2009 4. pantā šā noteikuma piemērošanas joma ir paplašināta, attiecinot to uz visiem dzīvniekiem.
- Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 178/2002 17. panta 1. punktu uzņēmējam, kas iesaistīts barības aprītē, ir galvenais pienākums nodrošināt, lai visos ražošanas, pārstrādes un izplatīšanas posmos uzņēmumos, kas atrodas viņa pārziņā, barība atbilstu pārtikas aprites tiesību aktu prasībām, kas attiecas uz viņa darbību, un pārbaudīt, vai minētās prasības ir izpildītas. Ja uzņēmēji nevar nodrošināt atbilstību Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas 10. panta f) punktam (“..neapdraud cilvēku vai dzīvnieku veselību”) vai nodrošināt trešās kategorijas materiāla savākšanu un pārstrādi barībā, nepiesārņojot to ar otrās kategorijas materiālu, kā noteikts Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulas 9. panta g) punktā, viss sūtījums ir jāklasificē kā otrās kategorijas materiāls (nav izmantojams barībā).

⁽¹⁾ Prasība par “ieteicams līdz” datumu attiecas uz olām, ko tirgo kā “A klases/svaigas” olas (pārtikas olas), un tā paredzēta Komisijas 2008. gada 23. jūnija Regulā (EK) Nr. 589/2008, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Padomes Regulas (EK) Nr. 1234/2007 īstenošanai attiecībā uz olu tirdzniecības standartiem (OV L 163, 24.6.2008., 6. lpp.) (12. pants). Regulā (EK) Nr. 853/2004, ar ko nosaka īpašus higiēnas noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes pārtiku (III pielikuma X sadaļas 1. nodaļas 3. punkts), sīkāk precizēts, ka olas jāpiegādā patērētājam maksimums 21 dienas laikā pēc to izdēšanas.

5.2. Materiāli, kas pārtikas uzņēmumos nokrituši uz grīdas

Daži pārtikas pārstrādātāji ziņo, ka pārtiku automātiski uzskata par atkritumiem (izmestu pārtiku), ja tā pārtikas uzņēmumos nokritusi uz grīdas. Šāda pieeja var būt pamatota attiecībā uz cilvēku pārtiku, taču ne uz dzīvnieku barību. Saskaņā ar grīdu kā tādai nevajadzētu būt iemeslam, lai nokritušo materiālu nevarētu izmantot barībā, ja ražotājs īsteno šādus pasākumus:

- ievēro protokolu, lai uzturētu grīdu tīru,
- veic pasākumus, lai novērstu mikrobioloģisku, ķīmisku vai fizikālu piesārpošanu, kā arī
- izmanto atbilstīgu aprīkojumu, lai savāktu pārtiku no grīdas.

Šiem pasākumiem ir jābūt noteiktiem, izvērtētiem un atbilstīgiem, kā arī tiem ir jābūt daļai no uzņēmēja obligātās HACCP sistēmas un jābūt īpaši vērīgiem uz šādu materiālu izmantošanu barībā turpmākajos ķēdes posmos. Taču dzīvnieku izcelsmes produkti, kas deklarēti kā nederīgi lietošanai pārtikā, jo tajos ir svešķermeņi, ir jāklasificē kā otrās kategorijas materiāli, kurus nevar izmantot lauksaimniecības dzīvnieku, kas nav kažokzvēri, barībā. Neskatoties uz to, uzņēmējiem, kas iesaistīti barības aprītē un laiž barību tirgū, noteikti ir jānodrošina, ka barība ir nebojāta, īsta, bez piemaisījumiem un atbilst savam mērķim un ka tās kvalitāte atbilst tirgus prasībām.

Nodaļas kopsavilkums

11. *Pārtiku pēc “ieteicams līdz” datuma var izmantot barībā, ja tā atbilst nekaitīguma prasībām, kas paredzētas barības aprites tiesību aktos, un – ja pārtika satur dzīvnieku izcelsmes produktus – noteikumiem, kas paredzēti Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regulā.*
12. *Pārtika pēc “izlietot līdz” datuma nav automātiski jāizslēdz no barības aprites ķēdes. Ja uzņēmējs, kas iesaistīts barības aprītē, var garantēt, ka pārtika pēc “izlietot līdz” datuma nerada apdraudējumu dzīvnieku un cilvēku veselībai, ir jāļauj to iekļaut barības aprites ķēdē.*
13. *Ievērojot konkrētus nosacījumus, materiāli, kas pārtikas uzņēmumā nokrīt uz grīdas, nav automātiski jāuzskata par izmestu pārtiku, un tos var izmantot barībā, nodrošinot, ka netiek radīts apdraudējums dzīvnieku un cilvēku veselībai.*

6. NODAĻA

LAIŠANA BARĪBAS TIRGŪ

Saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 767/2009 pārtikai, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam un ko paredzēts izmantot barībā, papildus prasībām attiecībā uz trešās kategorijas materiālu, kas noteiktas tiesību aktos par dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem, piemēro tālāk minētos noteikumus.

6.1. Marķēšana un iepakošana

Agrāko pārtikas produktu laišana tirgū to barības sastāvdaļas statusa dēļ piemēro Regulas (EK) Nr. 767/2009 4. nodaļas noteikumus par noformēšanu, marķēšanu un iepakojumu. Barības sastāvdaļu beztaras sūtījumiem marķējuma datus var norādīt pievienotajos dokumentos. Šajos pievienotajos dokumentos norādāmā informācija ietver attiecīgās barības marķējuma datus, nevis datus, kas joprojām var būt norādīti uz pārtikas marķējuma.

Lai gan Regulas (ES) Nr. 1169/2011 8. panta 8. punktā ir paredzēts atbrīvot no vispārīgajām marķēšanas prasībām piegādes starp uzņēmējiem, kas iesaistīti pārtikas aprītē, Regula (EK) Nr. 767/2009 neparedz izņēmumu attiecībā uz piegādēm, ko kāds barības aprītē iesaistīts uzņēmējs veic citam barības aprītē iesaistītam uzņēmējam, kas nav tiešais patērētājs (dzīvnieka turētājs).

6.2. Izmantošanas ierobežojumi

Agrākos pārtikas produktus ar iepakojuma materiālu (Regulas (EK) Nr. 767/2009 III pielikums) un pārmērīgu ķīmisko piesārņojumu (Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/32/EK ⁽¹⁾) vai mikrobioloģisko piesārņojumu ⁽²⁾ ir aizliegts tieši izmantot barībā. Šādas barības sastāvdaļas tiek uzskatītas par neatbilstīgu barību. Regulas (EK) Nr. 767/2009 20. pants paredz, ka šādu produktu marķējumā ir skaidri jānorāda, ka tos nevar izmantot barībā bez pārstrādes vai dekontaminācijas. Saskaņā ar minētās regulas VIII pielikumu marķējumā ir jānorāda arī attiecīgā pārstrādes darbība, piemēram, iepakojuma materiāla atdalīšana vai dekontaminācija, kas vajadzīga, lai produktu varētu izmantot barībā.

Nodaļas kopsavilkums

14. Uz agrākajiem pārtikas produktiem attiecas vispārīgās barības marķēšanas prasības. Tomēr informācija, kas var būt norādīta pārtikas marķējumā, nenodrošina atbilstību minētajām prasībām un ir neatbilstīga šo prasību izpildei.
15. Tādas pārtikas marķējumā, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam un neatbilst barības nekaitīguma tiesību aktiem (proti, neatbilstīga pārtika), ir skaidri jānorāda, ka to var izmantot barībā tikai pēc atbilstīgas pārstrādes.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. maija Direktīva 2002/32/EK par nevēlamām vielām dzīvnieku barībā (OV L 140, 30.5.2002., 10. lpp.).

⁽²⁾ Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem, kas klasificēti kā pirmās vai otrās kategorijas materiāls, pēc dekontaminācijas vai detoksifikācijas kategoriju mainīt nevar.

PIELIKUMS

Paskaidrojums par Atkritumu pamatdirektīvas 5. pantā noteikto blakusproduktu kritēriju piemērošanu pārtikas nozares piegādātiem produktiem, kuri nesatur dzīvnieku izcelsmes produktus, nesastāv no tiem vai nav ar tiem piesārņoti un kurus paredzēts izmantot pārtikā (pamatojoties uz Komisijas paziņojumu COM(2007) 59 galīgā redakcija).

1. *Vielu vai priekšmetu turpmāk noteikti lietot*

Nodoms ražot barību no šīm vielām ar nosacījumu, ka tām piemīt konkrētas īpašības, kas nosaka to izmantojamību barībā, padara šīs vielas par barības sastāvdaļu un tādējādi integrē tās pārtikas aprites ķēdes izsekojamības sistēmā.

2. *Vielu vai priekšmetu var tieši izmantot bez turpmākas apstrādes, izņemot parasto rūpniecisko praksi*

Parasta rūpnieciska prakse ietver visas darbības, ko ražotājs veiku ar produktu, piemēram:

- materiālu filtrēšanu, mazgāšanu vai žāvēšanu,
- tādu materiālu pievienošanu, kas vajadzīgi turpmākai izmantošanai, vai
- kvalitātes kontroli.

Taču pārstrādi, ko parasti uzskata par reģenerācijas darbībām, būtībā nevar uzskatīt par parastu rūpniecisko praksi šajā nozīmē. Dažas no šādām apstrādes darbībām var veikt ražotāja ražotnē, dažas – nākamā lietotāja telpās, savukārt citas darbības var veikt starpnieki, ja arī tie izpilda kritēriju "radies kā ražošanas procesa neatņemama daļa". Tādas pārtikas pārstrādātājiem, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, ir jāizmanto procesi, kas uzskaitīti barības sastāvdaļu reģistrā un uzskatāmi par plaši atzītu un pieņemamu rūpniecisko praksi.

3. *Viela vai priekšmets ir radies kā ražošanas procesa neatņemama daļa*

Ņemot vērā rūpniecisko procesu specializācijas līmeņa paaugstināšanos, darbības, kuras veic citur, nevis ražotāja ražotnē (piem., žāvēšana, attīrīšana, mazgāšana), neliedz materiālu uzskatīt par blakusproduktu. Ja kombinētās barības ražošanā izmanto pārtiku, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, papildu reģenerācijas darbība nav vajadzīga. Pārstrādātāji, kuri apstrādā pārtiku, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam (uzņēmēji, kas iesaistīti barības aprītē), savāc materiālu, ko apstrādā kā barības ražošanas izejmateriālu, un nodrošina paredzēto ražošanas procesu.

4. *Turpmāka lietošana ir likumīga, proti, viela vai priekšmets atbilst visām attiecīgajām produkta, vides un veselības aizsardzības prasībām konkrētajam lietojumam un neatstāj nelabvēlīgu ietekmi uz vidi un cilvēku veselību*

Pārtikas, kas vairs nav paredzēta cilvēku patēriņam, turpmāku lietošanu dzīvnieku barībā reglamentē Savienības barības aprites tiesību akti, jo īpaši Barības higiēnas regula, kurā barības aprītē iesaistītajiem uzņēmējiem paredzēts pienākums pilnībā īstenot HACCP plānu, kā arī Regula par barības tirdzniecību un Vispārējie pārtikas aprites tiesību akti.